



RZECZPOSPOLITA POLSKA

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

Do druku nr 1170

Warszawa, dnia 30. 01. 2017 r.

PK I BP 025.319.2016

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 31.01.2017 r.

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Mińskie

W nawiązaniu do pisma z dnia 22 grudnia 2016 r., nr GMS-WP-173-383/16, dotyczącego senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, druk nr 1170, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U., poz. 177, z późn. zm.), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Analiza projektowanych regulacji uzasadnia przedstawienie następujących uwag.

W projekcie proponuje się wyeliminowanie ograniczeń czasowych odnoszących się do właściwości rzeczowej Instytutu Pamięci Narodowej, obejmującej – w zakresie poszukiwania miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego oraz prowadzenia działalności związanej z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa Narodu Polskiego, a także miejsc walk i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – okres od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r., Zamiarem projektodawców, jak wynika z uzasadnienia projektu, jest

objęcie właściwością Instytutu Pamięci Narodowej zadań w postaci upamiętniania wydarzeń, miejsc oraz postaci oraz poszukiwania miejsc spoczynku z okresu poprzedzającego dzień 8 listopada 1917 r

W tym celu w projekcie proponuje się nadanie nowego brzmienia przepisom art. 1 pkt 5 i 6, art. 53 pkt 7, art. 53b, art. 53f ust. 2 pkt 1 oraz tytułowi Rozdziału 6a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1575; zwanej w dalszej części *ustawą o IPN*), poprzez usunięcie z ich treści sformułowania: „w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.”.

Taki zabieg legislacyjny pozostaje w pewnej sprzeczności z preambułą do *ustawy o IPN*, w treści której jako okoliczności uzasadniające powołanie Instytutu Pamięci Narodowej wskazano m.in.: „zachowanie pamięci o ogromie ofiar (...) poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu oraz patriotyczne tradycje zmagania Narodu Polskiego z okupantami, nazizmem i komunizmem.”.

Odnosząc się do proponowanych zmian należy przy tym wyrazić wątpliwość, czy odwołując się do wiedzy z zakresu historii Polski możliwe jest wskazanie zdarzeń zaistniałych przed dniem 8 listopada 1917 r., uzasadniających ich zakwalifikowanie jako przejawów walki z narzuconym systemem totalitarnym albo mających charakter represji totalitarnych.

Proponowana rezygnacja z ram czasowych ograniczających właściwość rzeczową Instytutu Pamięci Narodowej będzie w istocie oznaczała, że przedmiotem działań Instytutu Pamięci Narodowej staną się również prace archeologiczne związane z badaniami ofiar czystek etnicznych zaistniałych w trakcie wojen polsko-krzyżackich, najazdów tatarskich, wojen polsko-kozackich i ewentualnie polsko-szwedzkich, podczas gdy projektodawcy postulowane rozwiązania uzasadniają wyłącznie „działaniami związanymi z upamiętnieniem Legionów Polskich”.

Należy również dostrzec konsekwencje wyeliminowania z przepisów regulujących poszukiwanie miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego, dat granicznych tych poszukiwań. Zakreślone obowiązującymi przepisami ramy czasowe tych poszukiwań wynikają

choćby z faktu, iż zgodnie z art. 53d *ustawy o IPN*, w przypadku, gdy w wyniku prowadzonych prac poszukiwawczych odkryto zwłoki, szczątki lub prochy ludzkie albo ustalono lub powzięto podejrzenie, że zwłoki, szczątki lub prochy ludzkie znajdują się w określonym miejscu, Prezes Instytutu Pamięci zawiadamia o tym prokuratora właściwej miejscowo oddziałowej komisji. Z kolei prokurator właściwej miejscowo oddziałowej komisji zawiadamia Prezesa Instytutu Pamięci o zarządzeniu ekshumacji, wskazując miejsce i czas jej dokonania i przekazuje do Bazy Materiału Genetycznego dane dotyczące miejsca odkrycia zwłok, szczątków lub prochów ludzkich, oznaczenia materiału genetycznego z ekshumowanych zwłok, szczątków lub prochów ludzkich oraz miejsca jego przechowywania.

W aktualnym stanie prawnym ujawnienie zwłok, szczątków lub prochów ludzkich związane jest zazwyczaj z podejrzeniem popełnienia zbrodni komunistycznej, zbrodni nazistowskiej lub zbrodni przeciwko ludzkości, zatem zarządzenie ekshumacji znajduje uzasadnienie w potrzebie zabezpieczenia materiału dowodowego dla potrzeb śledztwa. W przypadku odnalezienia szczątków lub prochów ludzkich pochodzących sprzed dnia 8 listopada 1917 r. nie będzie zachodziło uzasadnione podejrzenie popełnienia zbrodni, której ściganie należy do właściwości prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej, ustanie zatem przesłanka procesowa uzasadniająca przeprowadzenie ekshumacji. Jednocześnie jednak Prezes Instytutu Pamięci nadal będzie zobligowany do zawiadomienia prokuratora o ujawnieniu takich szczątków, a prokurator - do podjęcia działania określonego w art. 53d ust. 2 i 3 *ustawy o IPN*.

Zaproponowane zmiany, w powyżej przedstawionym zakresie, mogą więc doprowadzić do sprzeczności norm zawartych w *Rozdziale 6a ustawy o IPN* z przepisami art. 2 ust. 1 i art. 45 ust. 1 tej ustawy.

Należy natomiast podkreślić, że Instytut Pamięci Narodowej, w zakresie dotyczącym działalności związanej z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc oraz postaci, przejął zadania Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Mając na uwadze fakt, iż *ustawa z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa* (Dz. U. Nr 2, poz. 2, z późn. zm.), nie zawierała żadnych ograniczeń czasowych odnoszących się do właściwości rzeczowej tego organu,

proponowana w odniesieniu do tej sfery działalności Instytutu Pamięci Narodowej zmiana zasługuje na akceptację, służąc zachowaniu ciągłości działań organów państwowych realizujących istotne zadania w zakresie ochrony świadomości historycznej Narodu Polskiego.

z wami

Bogdan Święczkowski